

Finansminister Jan Tore Sanner
Finansdepartementet

Kopi til: Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kulturdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet

Dato: 14.04.2020

Innspill til revidert nasjonalbudsjett

Abelia er foreningen for kunnskaps- og teknologibedrifter i NHO. Vi organiserer 2.400 virksomheter med ca. 50.000 årsverk. Abelia har medlemmer innen blant annet IKT, rådgivning, utdanning, forskning, ideell sektor og kreative virksomheter.

Før Covid-19 nådde oss, var Norge midt i en viktig omstilling. Denne omstillingen må ikke stoppe opp, selv om landet er kraftig rammet av permitteringer og arbeidsløshet. Nå må det satses på aktivitetsfremmende tiltak som gjør at Norge styrker sin konkurransekraft og omstillingsevne. Tiltakene må både skape aktivitetsvekst på kort sikt og støtte omstilling av norsk økonomi på lengre sikt. Dette vil styrke Norges mulighet til å komme ut av denne krisen på best mulig måte. Innspillene våre er derfor også sortert på hvilke tiltak vi mener vil gi effekt på kort og på lang sikt.

Tall fra NAV viser at blant de nå over 400.000 ledige og permitterte, er det en overvekt av ufaglærte som ikke har gjennomført videregående skole. Når arbeids- og næringslivet etter hvert kommer i gang igjen er det en fare for at ufaglærte vil stå bakerst i køen, og ha større sannsynlighet for å ende opp som helt arbeidsledige. Det er derfor avgjørende at det satses på kompetanseheving i perioden fremover.

Videre må det investeres i kunnskap og utvikling. En høykompetent befolkning og sterke kunnskapsbedrifter vil være viktig for at Norge skal hevde seg i den internasjonale konkurransen og sikre fremtidens arbeidsplasser. Følgende punkter vil være særlig viktige:

- Kunnskapsutvikling, gjennom kompetansetiltak for permitterte og styrket satsning på næringsrettet FoU gjennom forskningsinstituttene
- Digitalisering i offentlig sektor, blant annet gjennom en digitaliseringsmilliard til helsetjenestene
- Stimulere til skalering og vekst i næringslivet blant annet gjennom å forbedre opsjonsskatteordningen

Med vennlig hilsen,

Øystein E. Søreide
Administrerende direktør

Abelias innspill sortert etter fagområde

Digitaliseringen av Norge

Relevant departement: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Teknologi, digitalisering, automatisering og endrede arbeidsprosesser gir gevinster i både offentlig og privat sektor. De virksomhetene som makter å utnytte disse mulighetene øker sin konkurransekraft og skaper større samfunnsnytte.

Digitalisering og bruk av ny teknologi vil være avgjørende for konkurransekraft i så godt som alle næringer fremover. Digitalisering med løsninger bygget på blant annet kunstig intelligens (KI) brukt innen eksempelvis produktutvikling, automatisering, maskinering, og vedlikehold, gir helt nye muligheter for kvalitet, presisjon, leveransepresisjon og verdikjedehåndtering. Dette har potensial til å skape store verdier. Ifølge rapporten fra Menon Economics "er verdiskaping med data noe Norge kan leve av", estimeres mer effektiv bruk av data å kunne skape 100 000 arbeidsplasser, og 150 milliarder i årlig verdiskaping. Digitalisering er derfor viktig for å styrke en norsk leverandørindustri i konkurranse med utenlandske bedrifter. Digitalisering er også avgjørende for alle fremtidige bærekraftssatsninger og sirkulær økonomi, og en forutsetning for datadeling og oppbygging av næring knyttet til dette. For å få utnyttet kraften i digitaliseringen må vi opprettholde og videreutvikle den digitale infrastrukturen. Bredbåndsstøttemidler er et effektivt og velprøvd middel for å stimulere til lokale investeringer i fremtidsrettet infrastruktur, på steder hvor markedsbasert utbygging ikke er mulig.

Digitalisering er bransje- og sektoroverskridende og en avgjørende konkurransefaktor for norsk næringsliv. Dette var også det klare budskapet i industrimeldingen til regjeringen, Digital 21. Innsatsen på dette feltet i land som Kina og USA har lenge vært mye kraftigere enn det vi har sett i europeiske land. Samtidig ser vi nå at både enkeltland og EU legger opp til kraftige satsninger fremover. Programmer som Horisont Europa og Digital Europe Programme viser store ambisjoner for investeringer i utvikling og implementering av ny teknologi, digital infrastruktur og kompetanse. Norge er etter Abelias syn avhengige av å delta i disse programmene for at vi skal nå egne målsetninger på overnevnte områder.

Digitalisering av offentlig sektor

Den pågående pandemien har med all tydelighet vist potensialet som ligger i fjernmøte-løsninger. Abelias har både for statsbudsjettet 2020 og i vårt innspill til statsbudsjettet 2021, foreslått et betydelig kutt i statens reiseutgifter kombinert med ekstratilskudd for anskaffelse av fjernmøteutstyr. Som et tiltak som både vil bidra til næringsutvikling, lavere klimagassutslipp og mer tilgjengelige ressurser i det offentlige, foreslår Abelias at det i revidert nasjonalbudsjett innføres en tilskuddsordning for investeringer i teknologi som kan redusere omfanget av statlige reiser, kombinert med at det gjennomføres en kartlegging av effektiviseringspotensialet i reisevirksomheten, både nasjonalt og internasjonalt.

Regjeringens medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter som forvaltes av Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) har vist imponerende samfunnsøkonomisk gevinst, og Abelia er fornøyd med at ordningen ble tilført ekstramidler som en del av regjeringens krisetiltak. Det bør som et tillegg til disse ekstrabevilgningene vurderes egne tiltak for rask igangsettelse av større digitaliseringsprosjekter utenfor ordningen, slik som overgangen til skybaserte løsninger. Disse prosjektene bør også møte samme krav til forpliktende planer for gevinstrealisering som i medfinansieringsordningen.

Vi har tidligere tatt til orde for en tilsvarende medfinansieringsordning for kommuner og fylkeskommuner, og er tilfredse med at dette under sittende regjering har blitt finansiert opp i et samarbeid mellom statlig og kommunal sektor. Samtidig er vi bekymret over en utvikling hvor midlene benyttes til å bygge tjenester i egen regi fremfor å kjøpe løsninger som finnes eller kan utvikles i markedet. Som aktivitetsfremmende tiltak mener Abelia at det er spesielt viktig at offentlige virksomheter bidrar med oppdrag til privat sektor. Dersom det offentlige kjøper digitaliseringsløsninger i markedet, kan man både løse det offentlige eget behov, og man kan bidra til utvikling av bedrifter som kan vokse i internasjonale markeder, med utgangspunkt i et samarbeid med offentlig sektor i Norge. Utvikling av digitale løsninger i egenregi kan løse den offentlige virksomhetens behov, men vil normalt ikke gi næringsutvikling og velferdsøkning utover dette. Abelia ønsker å vektlegge at den kommunale medfinansieringsordningen, nå kalt Finansieringsordning for digitaliseringsprosjekter (DigiFin), i størst mulig grad bør følge den statlige ordningens innretning.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak for en langsiktig effekt:

- Det innføres en søknadsbasert ordning for investering i fjernmøte-teknologi, kombinert med en kartlegging av det langsiktige effektiviseringspotensialet i statlig reisevirksomhet.
- Midler som benyttes i kommunal medfinansieringsordning følges med krav om konkurranseutsetting.
- Det innføres en ekstraordinær søknadspott for større offentlige digitaliseringsprosjekter med budsjett på over 50 millioner kroner. Ordningen bør stille krav om en forpliktende gevinstrealiseringsplan.
- Norge bør prioritere deltakelse i europeiske rammeprogram som Horisont Europa og Digital Europe Programme.
- Investeringer i digital infrastruktur må fortløpende vurderes og økes ved behov i dialog med aktørene i bransjen.

Digitalisering av helse- og omsorgssektoren

Relevante departementer: Helse- og omsorgsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Hovedutfordringen for helse- og omsorgssektoren de neste årene vil være mangel på arbeidskraft og behandlingsskapitet, når eldrebølgen slår inn for fullt. Løsningen er å øke kapasiteten i hele sektoren gjennom implementering av ny teknologi og behandlingsformer. Dette utvikles best gjennom et godt samspill mellom offentlige helseforetak, private og ideelle leverandører og verdensledende forskningsmiljøer. Covid 19-krisen har avdekket et stort etterslep i digitalisering av

helse- og omsorgssektoren. Eksempelvis kunne Dagens næringsliv før påske avsløre at den digitale infrastrukturen ved OUS, landets største sykehus, er fullstendig utdatert. Utfordringen er tilsvarende i kommunenes helse- og omsorgstjeneste. Teknologier som er tatt i bruk i andre deler av norsk næringsliv, er ennå ikke tilpasset og iverksatt i helse- og omsorgssektoren.

Stortingsmelding 18 (2018-2019) om fremtidens helsenæring legger stor vekt på at teknologi og nye løsninger gir store muligheter for effektivitet i helsetjenestene. Fremover skal helsetjenester leveres på nye måter, blant annet gjennom digital hjemmeoppfølging og behandling. I en krisesituasjon som helsetjenestene nå står midt oppe i er det viktigere enn noen gang at man raskt kan ta i bruk ny teknologi og digitalisere helsetjenestene.

Regjeringen bør derfor i revidert nasjonalbudsjett prioritere et stort digitaliseringsløft til helse- og omsorgssektoren. Behovet er enormt, men en *digitaliseringsmilliard* hadde vært en god start.

Samtidig får vi tilbakemeldinger fra både helsetjeneste og næringsliv om at evnen til å ta imot nye løsninger er en særlig utfordring. Kommuner og sykehus må samtidig settes i stand til å raskt teste ut, verifisere og implementere nye løsninger som kan avhjelpe både på kort og lengre sikt. Det er nødvendig for å lykkes at denne satsingen utformes slik at den også mobiliserer IKT- og helsenæringen.

Abelia foreslår derfor:

- Regjeringen bør prioritere en digitaliseringsmilliard til helse- og omsorgssektoren. Disse kan fordeles på følgende måte:
 - o 500 millioner til IKT-satsing i regionale helseforetak
 - Oppgradere og investere i digital infrastruktur
 - Tilføre midlertidige menneskelige og finansielle ressurser til Sykehuspartner, Helse Vest IKT, HEMIT, Helse Nord IKT: skal man mobilisere helsenæringen, må også apparatet på offentlig side mobiliseres, gjennom å leie inn ledige konsulentressurser.
 - Øremerkede midler til RHFene for å teste ut og implementere medisinsk avstandsoppfølging sammen med kommunene (ref. helsefelleskap i sykehusmelding) til alle pasientgrupper som trenger det.
 - o 300 millioner til kommunenes helse- og omsorgstjeneste
 - Tiltakspakke med øremerkede midler til kommunene for å implementere "digital hjemmeoppfølging" til alle som mottar hjemmetjenester fra kommunene, inkludert et insentiv, en økonomisk gulrot for å implementere dette raskt.
 - o 150 millioner til å styrke IKT- og helsenæringens muliggjørrolle gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet (IN, SIVA og NFR).
 - Iverksette og finansiere opp "Pilot-H". Lignende ordninger er etablert i Storbritannia og Sverige, og innenfor energi (Pilot-E) og transportsektoren (Pilot-T) i Norge.
 - La helseklyngene (Norway Health Tech, Norwegian Smart Care Cluster, Life Science Cluster, Oslo Cancer Cluster) få en forsterket koblings- og mobiliseringsrolle inn mot sykehus, kommuner og fastlegene gjennom å tilføre ressurser og mandat.
 - Etabler åpne konkurransearenaer for forskning og innovasjon som kan fremme løsninger på viktige problemstillinger i sektoren

- 50 mill til et senter for forskningsdrevet innovasjon (SFI) der konsortier av landets mest fremoverlente helseforetak, helseteknologibedrifter og forskningsmiljøer konkurrerer om å danne sentre som vil tilpasse eksisterende teknologi, utvikle effektive modeller for deling og bruk av helsedata og utvikle nye løsninger for en mer effektiv helse- og omsorgssektor

Forskning, innovasjon og næringsutvikling

Relevante departementer: Nærings- og fiskeridepartementet, Kunnskapsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Landbruk- og matdepartementet

Forskning, innovasjon og kompetanse er en forutsetning for omstilling til et bærekraftig næringsliv og samfunn. Vi må sikre at vi har forskning som kan understøtte næringsutviklingen i eksisterende og nye næringer, at vi har gode vilkår for etablering av nye næringer og et godt system som hjelper bedriftene med å skalere og eksportere. Vi må ha forskning som understøtter en bærekraftig samfunnsutvikling i alle sektorer. Vi kan også anta at det er de bedriftene som er raske til å implementere nye forretningsmodeller, og ta i bruk ny teknologi, som vil komme styrket ut av krisen.

De innovative økosystemene leverer omstillingsevne og innovasjonskraft, som er viktig for hvordan Norge kommer ut av denne situasjonen. De innovative økosystemene består av forskningsinstitutter og universiteter, gründere, det offentlige virkemiddelapparat, innovasjonsselskaper, investorer og bedrifter. Vi vil foreslå en kjede av tiltak som vil styrke utnyttelse av kunnskap og kapasitet i et samlet forsknings- og innovasjonssystem.

Forskningsinstituttene kapasitet må benyttes til kunnskapsbygging for omstilling

Abelia er bekymret for at næringslivet og offentlige virksomheter ikke greier å opprettholde forsknings- og innovasjonsaktiviteten fremover. Norske forskningsinstitutter fungerer i stor grad som "FoU-avdelingen" til norske næringsliv og offentlige virksomheter. Instituttene har lav grunnfinansiering og er i all hovedsak prosjektfinansierte.

I regjeringens strategi for en helhetlig instituttpolitikk (februar 2020), sier en i forordet at "Samfunnet trenger instituttsektoren for alt den er verdt – nå og i fremtiden!" Forskningsinstituttene 6.500 årsverk arbeider med kunnskapsutvikling for omstilling, innovasjon og politikktutvikling for digitalisering, det grønne skiftet og en bærekraftig utvikling. Forskningsinstitutter som er medlemmer av Abelia, melder om at samarbeidsprosjekter med næringslivet forsinkes eller stopper opp. Det er kritisk for norsk omstillingsevne i årene som kommer hvis forskningsinstituttene kapasitet reduseres nå.

Abelia oppfordrer også departementene til å opprettholde og forsterke all aktivitet knyttet til forskning og innovasjon, slik at kompetansebehov i egen sektor ivaretas og ikke svekkes. Kompetansen må bygges både for den kritiske fasen vi er inne i og for ikke å tape utviklingsfart når krisen er over og vi skal fortsette den nødvendige omstillingen av norsk økonomi.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- Ekstraordinær økning i grunnfinansiering til forskningsinstituttene. Midlene kan fordeles på følgende måte:
 - o NFD, programkategori 17.20, kapittel 920, post 50: Teknisk-industrielle institutter: 500 mill kr, "Blå" primærnæringsinstitutter: 50 mill kr
 - o LMD, kap 1137, post 51:"Grønne" primærnæringsinstitutter: 75 mill kr
 - o KD, kap 287, post 57: Samfunnsvitenskapelige institutter: 50 mill kr
 - o KLD, kap 1410, post 50: Miljøforskningsinstitutter: 60 mill kr
- Økte bevilgninger til programmer i Forskningsrådet i 2020 og 2021, hvor rammen for SFI økes med 40 millioner.

Innovasjon og vekst i næringslivet

Krisen har ført til at mange oppstart- og vekstselskaper sliter med likviditeten. Framover er det viktig at disse har tilgang på kapital og kompetanse som gjør dem i stand til å fortsette sin virksomhet, ansette flere og vokse. Et viktig tiltak for å sikre tilgang på kompetanse hos oppstart- og vekstselskap er muligheten for å gi ansatte opsjoner når bedriften ikke kan konkurrere med etablert næringsliv på lønn.

Det offentlige spiller også en viktig rolle som innkjøper av varer og tjenester. Ved å ta i bruk unntaksbestemmelsene i anskaffelsesregelverket kan offentlige anskaffelser foregå raskere, og på den måten sikre bedriftene bedre kontantstrøm gjennom krisen.

De nye modne klyngene har p.t. ikke finansiering gjennom klyngeprogrammet. Klyngene er effektive virkemidler og aktører for omstilling og fornyelse i industrier som enten er utsatt for nedskalering, eller som har behov for oppskalering.

Inkubatorene opplever også et stort påtrykk fra bedrifter med lite betalingsevne. Abelia anbefaler derfor en engangsbevilgning til inkubatorene for å sikre et godt veiledningstilbud for bedriftene gjennom krisen.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- Bevilgningen til inkubatorene dobles (Regional- og distriktsutvikling, post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling).
- Bevilgningen bør være i form av frie midler, dvs. uten krav om egenfinansiering fra bedriftene.
- Det offentlige må utnytte sin rolle som innkjøper og garantere at igangsatte anskaffelser og kontrakter gjennomføres så langt det er mulig. Unntaksbestemmelsene i anskaffelsesregelverket må benyttes for å forsere planlagte investeringer.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med langsiktig effekt:

- Det bør avsettes 100-150 mill. kr til delprogram for modne klynger (Kap. 2421 Innovasjon Norge, post 71 Innovative næringsmiljøer) Innovasjon Norge skal i innretningen av programmet legge vekt på klyngenes behov for fleksibilitet, forutsigbarhet og langsiktighet.

- Opsjonsskatteordningen må forbedres for at vekstselskaper kan tiltrekke seg ny og viktig kompetanse når de ikke kan konkurrere på lønn og arbeidsvilkår.¹
- Det må innføres risikoavlastningsordninger for å øke tryggheten hos offentlige innkjøpere ved innovative anskaffelser.

Tilgang på kapital til oppstart- og vekstselskaper

Krisen har ført til at tilgang på risikokapital har tørket opp over natten. Abelia er redd for at mangel på risikokapital vil føre til at mange oppstarts- og vekstselskaper ikke klarer seg gjennom krisen. Vi er også bekymret for at utviklingsløp for disse selskapene trolig vil ta lengre tid. Lenger tid før de igjen kan ansette, sette i gang prosjekter, teste eller selge, og det betyr igjen det vil ta lenger tid før mange oppstarts- og vekstselskaper tjener penger. For å motvirke en slik utvikling trenges mer tilgjengelig kapital, og at økosystemet ikke forvitrer.

Før krisen så vi en positiv utvikling i det norske privatkapitalmarkedet. Offentlig kapital må bidra til å mobilisere privat kapital. I den situasjonen vi er i nå er det spesielt viktig å bruke offentlige insentiver for å sikre at privatkapitalmarkedet investerer i framtidige arbeidsplasser og eksportbedrifter.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- Ramme for dagens investeringsfradrag i oppstartsselskap økes til NOK 10 mill. pr. år.
- Oppkapitalisere eksisterende og nye investeringsmiljøer gjennom å utvide Investinors fond-i-fond-mandat til 2 mrd kroner.
- Bedre tilgangen til egenkapital for enkeltsselskaper ved å øke Investinors matchingsmandat til NOK 2 mrd. og redusere kravene privat matching.
- For å sikre umiddelbar tilflyt av kapital til gründerbedriftene bør regjeringen iverksette en engangsutbetaling til gründerbedrifter.
- Innføre en statlig investeringsordning for folkefinansierte lån basert på British Business Bank-modellen (se vedlegg)

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med langsiktig effekt:

- Oppheve maksgrensen for investering gjennom folkefinansieringsplattformer (regulert i [forskrift](#)), samt gi selskapene tilgang til gjeldsregisteret.
- Skatteinsentiver for investorer må styrkes for å øke investeringsviljen, og på denne måten hjelpe selskaper med nødvendig kapital.

Kommersialisering av forskningsresultater

I omstillingens tid er det helt avgjørende at vi klarer å bruke ny kunnskap til å skape bedrifter på områder der vi ikke allerede har sterke næringer. Universiteter og høyskoler, institutter og sykehus trenger i enda større grad å prioritere innovasjon og kommersialisering av FoU. Her har eierdepartementene en viktig rolle ved å stimulere og gi forskningsinstitusjonene insentiver.

¹ Innspill til innretning blir oversendt i et separat brev til departementet

En grunnleggende forutsetning for å øke kommersialiseringen, er at universiteter og forskningsinstitutter har en rask, god og velfungerende prosess gjennom effektive teknologioverføringskontor (TTOer). FORNY-programmet er vesentlig for å delfinansiere kommersialiseringsprosjektene og er en kritisk suksessfaktor for at de skal lykkes med sin oppgave.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- FORNY styrkes med 100 mill. kr. (Kap. 285 Noregs Forskningsråd, post 53 Sektoroverskridande og strategiske satsingar / Kap. 920 Noregs forskningsråd, post 50 Tilskudd til forskning).

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med langsiktig effekt:

- Det bør innføres en nasjonal ordning for kommersialiseringspermisjon for forskningspersonell. Deler av bevilgningen kan benyttes til dette formålet med ev. krav om matching fra eierinstitusjonene.

Satsning på kompetanse er nødvendig for omstilling av Norge

Relevante departementer: Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet

Et effektivt innovasjonsøkosystem forutsetter samhandling mellom utdanningsinstitusjoner, forskningsmiljøer, nye og etablerte bedrifter, tidligfase-investorer og offentlige virksomheter. Fortsatt kraft i norsk forskning, innovasjon og kompetanseheving i hele utdanningsløpet vil gjøre at vi både kommer raskere og sterkere ut av denne krisen.

Møte økt kompetansebehov

Den varslede kompetansereformen bør iverksettes så raskt som mulig med tiltak som stimulerer både tilbud av, og etterspørsel av etter- og videreutdanning. I en periode vil nettbasert utdanning være det mest relevante. Abelias medlemmer innen kurs og utdanning kan allerede tilby totalt 20.000 kortere og målrettede nettkurs innen en stor bredde av fagområder, på alt fra videregående-, fagskole- og høyskolenivå.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- Gjennomføre de varslede endringene i regelverket for dagpenger, slik at arbeidsløse får adgang til å heve kompetansen mens de mottar dagpenger.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med langsiktig effekt:

- Det bør igangsettes et arbeid med en nasjonal plattform som gir en oversikt over nettbasert utdanning. Plattformen skal bidra til at det blir enkelt å finne frem til aktuelle kurs og utdanninger som kan tas over nett.
- Kompetansereformen må igangsettes snarest mulig og inneholde tiltak som bidrar til økt samarbeid mellom utdanningssektoren og arbeids og næringslivet – eksempelvis bransjeprogram, regionale møteplasser og tiltak for å stimulere til kompetanseheving i klyngeprogrammene.

Høyere utdanning – vår kilde til konkurransedyktig humankapital

Universitetene og høgskolene påvirkes svært sterkt av den pågående krisen, samtidig som det norske utdanningssystemet utdanner flere kandidater enn noen gang tidligere. Som store offentlig tilgjengelige institusjoner er det viktig at det tas grep som kan bidra til å begrense spredning av smitte. Disse grepene rammer også driften av institusjonene.

Abelia vil også påpeke at digitaliseringen av samfunnet har ført til at IKT-sektoren på kort tid har opplevd en stor mangel på arbeidskraft med relevant kompetanse. I tillegg er det økt behov for spesialisert og sikkerhetsklarert kompetanse innen IKT-sikkerhet. For å opprettholde konkurransevnen i norsk næringsliv er det derfor kritisk viktig å bedre tilgangen på arbeidskraft som både er kvalifisert og internasjonalt orientert i større grad. En viktig del av dette er å opprette flere studieplasser innen IKT og IKT-sikkerhet, og at disse økes i takt med etterspørselen.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- Alle tiltak rettet mot universitets- og høgskolesektoren må hensynta at private utdanningsinstitusjoner er særlig sårbare, for eksempel ved at tiltak som forlenger semesteret eller minsker studieprogresjonen gir en merkostnad for institusjonene, som ikke automatisk veltes over på det offentlige, slik tilfellet er for offentlige skoler.
- Staten bør midlertidig gå inn for en økt studiepoengfinansiering for private høgskoler, og at høgskoler som ikke mottar finansiering kompenseres tilsvarende.
- Dagens forskrift om utdanningsstøtte tar ikke høyde for asynkrone nettstudier hvor man kan starte nå, og fullføre eksamen til sommeren eller til jul. Dette legger begrensninger på utdanningsmulighetene for de som nå rammes av permitteringer og arbeidsledighet. Dette må bli mer fleksibelt og ny forskrift bør derfor implementeres umiddelbart og ikke til høsten.
- Det må legges til rette for at permitterte og helt ledige som tar studier på heltid raskt kan gå over til deltidsstudier dersom arbeidsmarkedet endrer seg.
- Det må avklares om private høgskoler kan kjøpe tjenester for å levere 100 % digital undervisning fra eksterne leverandører, om myndighetene dekker dette og om tjenestene ikke blir omfattet av utbytteforbudet.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med langsiktig effekt:

- Kapasiteten på høyere utdanning innen IKT-sikkerhet må økes.
- Antallet studieplasser innen IKT må årlig justeres for å dekke behovet for digital kompetent arbeidskraft. Deler av disse plassene bør øremerkes IKT-sikkerhet.

Høyere yrkesfaglig utdanning

Det er stor risiko for at mange av de permitterte ikke vil være i jobb fra høsten av, og mange vil rammes av oppsigelser. Høyere yrkesfaglig utdanning har gode forutsetninger for å bidra til nødvendig omstilling og omskolering i norsk arbeids- og næringsliv. Det forutsetter en del kortsiktige og langsiktige tiltak av generell karakter for å sikre en bærekraftig utvikling av sektoren.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- Fjerne den nedre grensen på 30 studiepoeng for å få akkrediterte fagskolestudier
- Stipend på lån til skolepenger gjennom Lånekassen:

- Innføre stipend på lån til skolepenger for høyere yrkesfaglig, med forutsetning om fullføring av studiene. Økonomisk ramme: 89 millioner, med halvårseffekt på 44,9 mill. Gitt fullføringsgrad på 62 % for 5500 studenter.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med langsiktig effekt:

- Opptappingsplan over flere år med minst 1000 nye studieplasser per år.
- Videreføre stipend på lån til skolepenger gjennom Lånekassen for å stimulere flere til å ta fagskoleutdanninger som ikke er offentlig finansiert.
- Fagskolene må sikres en bærekraftig finansiering basert på et dokumentert kostnadsnivå.
- Videreføring av eksisterende tiltak for kvalitetsutvikling i fagskolemeldingen av høyere yrkesfaglig utdanning i mange år framover.
- Videreføre tiltakene i kompetansepakken i form av kurs som bygger på emner i akkrediterte fagskolestudier, samt stimulere til utvikling av nye emner som møter kompetansebehov i arbeids- og næringslivet. Økonomisk ramme: 5000 nettkurs á 7,5 studiepoeng vil anslagsvis beløpe seg til 56,25 mill.
- 2000 nye heltids studieplasser innen høyere yrkesfaglig utdanning for å sikre nødvendig kompetanseheving og omskolering. Økonomisk ramme: 140 mill., med halvårseffekt på 70 mill.

En skole tilpasset en verden i endring

Som følge av en enorm innsats fra norske lærere, er den norske skolen raskt kommet langt i bruk av digitale læremidler. Det er gode grunner til å tro at det vil ta tid før undervisningen vil gjeninnta et tradisjonelt format, og det bør legges til rette for at vi også fremover kan ta i bruk digitale løsninger- og læremidler når det er nødvendig.

Det finnes i dag flere gode digitale læremidler på det norske markedet. Flere av de norske edtech-bedriftene har i disse dager valgt å dele sine tjenester og produkter gratis. Flere av de samme selskapene opplever samtidig likviditetsutfordringer som følge av Covid-19 og Abelia er bekymret for hvor lenge de kan holde det gående. I verste fall risikerer vi å stå uten et mangfold av selskaper som kan levere digitale læremidler når Fagfornyelsen skal igangsettes.

Abelia foreslår derfor:

- Kommunene må gis incentiver til å investere i digitale læremidler. Det må opprettes en offentlig nasjonal portal for digitale læremidler for norske og utenlandske leverandører som tilfredsstillende bestemte kvalitetskrav, hvor skolene kan kjøpe digitale læremidler subsidiert gjennom offentlige tilskudd.
- Det må opprettes en "test bed" hvor lærere kan melde interesse for uttesting av digitale læremidler i tidligfase. Den kan for eksempel ligge under Udir sine sider.
- Friskolene må sikres økonomisk bærekraftige rammebetingelser tilsvarende offentlige skoler, og forutsigbare rammebetingelser i måten staten forvalter sin tilsynsrolle.

Friskoler og skoler godkjent under Opplæringslovens § 2-12

Friskoler står sentralt i å løse to viktige samfunnsoppgaver. For det første ivaretar de retten for elever og foreldre å velge en alternativ skole som dekker deres behov. For andre bidrar friskoler

med mange nyskapende og innovative skoler. De kan igjen stimulere og inspirere andre skoler til å utvikle læringsmiljøer av stadig bedre kvalitet til det beste for hvert enkelt barn.

Dagens lovtekst forhindrer friskolene fra å drive fjernundervisning. Dette lovverket er utdatert og hindrer friskolene i å levere et godt undervisningstilbud til sine elever. En endring i dette lovverket vil avhjelpe friskolene kortsiktig ved at de kan levere et godt undervisningstilbud så lenge skolene er stengt, men på lang sikt vil en endring i lovverket bidra til at friskolene har mulighet til å levere et godt pedagogisk tilbud basert på digitale læremidler og fjernundervisning.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- Innføre søkbare utviklingsmidler for å styrke friskoler sin evne til å levere nettbasert undervisning. Økonomisk ramme: 40 mill. /år
- Innføre stipend på lån til skolepenger gjennom Lånekassen for å gjennomføre VGS. Økonomisk ramme: 408 mill /år. Tallene er basert på 24,000 privatister som leser 65 % og 80 % fullfører.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med langsiktig effekt:

- Iverksettes en opptrappingsplan slik at friskolene får dekket de faktiske husleiekostnadene og lovens krav om 85% finansiering blir oppfylt på lik linje med private barnehager.
- Gi friskoler rett til momskompensasjon til husleiekostnader på lik linje med offentlige skoler.
- Gi friskoler rett til lån i Husbanken på lik linje med private barnehager.
- Gi alle friskoler og skoler godkjent under Opplæringslovens § 2-12 rett til momskompensasjon.
- Forbudet mot fjernundervisning i Friskoleloven må oppheves inntil videre av Kunnskapsdepartementet – fram til det er foretatt en lovendring som fjerner forbudet permanent.

Barnehager må sikres forutsigbarhet og nødvendige rammevilkår

Barnehager er svært viktige for grunnlaget for læring og videre utvikling. Barnehagene er også et svært viktig likestillingspolitisk tiltak som har sikret større deltakelse i arbeidslivet. Den tilnærmede fulle barnehagedekningen er muligjort av offentlig-privat samarbeid. Barnehageforliket viser at slikt samarbeid er en god måte å løse viktige samfunnsoppdrag. Bidraget fra private barnehager har også gitt samfunnet en total besparelse på 22,8 mrd i perioden 2008-2017.

Et grunnleggende prinsipp for et godt samarbeid er likebehandling av offentlig og private barnehager. Dette har sikret bærekraftige rammevilkår for både offentlige, ideelle og kommersielle barnehager. Med tilnærmet full barnehagedekning går samfunnsoppdraget til de private barnehagene fra å være en kapasitetsutvikler til en kvalitetsutvikler.

Private barnehager må bli kompensert for ekstraordinære kostander som følge av tiltakene som settes inn. Dette kan eksempelvis være ekstra bemanning for å oppfylle smittevernstiltak, ekstrakostnader tilknyttet rengjøring og hygiene og ekstra bemanning for å kunne tilby utvidet åpningstid for samfunnskritiske grupper.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- Private barnehager må bli kompensert for ekstraordinære kostnader som følge av Covid-19.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med langsiktig effekt:

- Barnehager må sikres en bærekraftig finansiering basert på et dokumentert kostnadsnivå.
- Prinsippet om likebehandling av offentlige og private barnehager må ligge fast.
- Godkjenning av nye barnehager og utvidelser av plasser med tilhørende tilskudd må gjøres ut ifra objektive kriterier på kvalitet, ikke basert på type eierskap.

Tiltak for ideell sektor

Relevant departement: Kulturdepartementet

Ideelle organisasjoner omgjør ideer og kunnskap til handling. Derfor vil de kunne spille en enda viktigere rolle i årene fremover. Krisen rammer de ideelle virksomhetene hardt. Mange ideelle virksomheter er avhengige av innsamlede midler, og påvirkes på samme måte som kommersielle gjennom at inntektsgivende arbeid, som innsamlingsaksjoner, utleie av lokaler eller arrangementer må settes på vent av på grunn av smitteverntiltak.

Disse aktørene er avhengige av å sikres likviditet for å komme seg gjennom den kommende tiden. Stortinget har vedtatt følgende:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at virksomheter som har omfattende økonomisk drift, men ikke har «ervert til formål» og dermed ikke betaler skatt blir ivaretatt med en økonomisk kompensasjon, som f.eks. bedrifter for varig tilrettelagt arbeid, stiftelser, ideelle organisasjoner og en rekke virksomheter innen blant annet kultur og museumsdrift, ivaretas»

Frivillige organisasjoner og ideell sektor står for en betydelig andel av verdiskapingen i Norge. Ifølge SSB utgjør arbeidet av ideelle- og frivillige organisasjoner rundt 4 % av BNP, og sektorene er en sterk bidragsyter innenfor sosialt entreprenørskap, forskning og sosial inkludering.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med kortsiktig effekt:

- Regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak for å dekke løpende utgifter også for ideell sektor.

Abelia foreslår derfor følgende tiltak med langsiktig effekt:

- Momskompensasjonsordningen rettighetsfestes. Basert på fjorårets tall har Frivillighet Norge estimert dette vil medføre en økt utgift på 366 mill.